

การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญา ศรีทวารวดีตามกรอบแนวคิดบัณฑิตโดยใช้หลักไตรสิกขา The Development of Students Characteristics of Buddhaphanya Sri Thawarawadee Buddhist College Follow Navaluck Framework by Trisikha Principle

¹พระครูใบฎีกาธีรยุทธ จันทูปโม, พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ขนดีโสภณ,
พระมหาสมคิด กมโล, พิรภักดิ์ วรรณรมย์ และ ณัชชา ณัฐโชติภักดิน

¹Phrakhubaidika Theerayut Chantupamo, Phrakrupalad Pongpan Khantisopano
Phramaha Somkit Kamalo, Perapat Raruenrom and Natcha Natthachotphakhin

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

51 M.2, Raikhing, Samphran, Nakhon Pathom, 73210, Thailand

¹Corresponding Author. Email: mcuraikong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยตามกรอบแนวคิดตามหลักไตรสิกขา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบแนวคิดบัณฑิตโดยใช้หลักไตรสิกขา ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี โดยส่วนแรกจะทำการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบแนวคิดบัณฑิตโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ 1.การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบมหาวิทยาลัย เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านจิตใจและปัญญาพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ขั้นศีล คือ ประพฤติตนที่ดี มีหลักคุณธรรมและจริยธรรม 2.ปกป้องและรักษาพระพุทธศาสนา ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยใจ รู้จักให้อภัย เปิดการรับรู้ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีสติ ขั้นสมาธิ คือ พัฒนาจิตใจ รับรู้ รับฟังความคิดใหม่ๆ อย่างมีสติ 3.ค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ ท้นต่อสถานการณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาอย่างมีกระบวนการ ขั้นปัญญา เรียนรู้ วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาท้นต่อสถานการณ์

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณลักษณะนิสัย; แนวคิดบัณฑิต; หลักไตรสิกขา

Abstract

This research The researchers define the purpose of research for study the guidelines in the development of students characteristics follow navaluck framework, concept the development of students characteristics by Trisikha Principle and offer guidance the development of Students characteristics of Buddhist College Budthapanyasritavaravadee follow navaluck framework by Trisikha Principle. The methodology was the Mixed Methods Research the first part will be Quantitative Research using Survey Research. Qualitative Research With In-depth Interview with Key Informants and Analytic Induction.

As the result, The development of Students characteristics of Buddhist College Budthapanyasritavaravadee follow navaluck framework by Trisikha Principle is 1. Compliance Methodist University set a good example for both the mind and the intellect with moral and ethical precepts is to behave well. There are moral and ethical principles 2. Protecting and preserving Buddhism Help others with heart unforgiveness Open awareness Listen to the opinions of others consciously focus is the development of the mind awareness listen to new ideas consciously 3. Researching things. Circumstances, both secular and religious analysis, problem solving process has wit, learning analytics solutions to the prevailing conditions.

Keywords: The Development of Students Characteristics; Navaluck; Trisikha Principle

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF : HEd) เพื่อประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา โดยต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Government Gazette, 2009) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมนับเป็นคุณลักษณะด้านแรกที่มีความสำคัญในการผลิตบัณฑิต การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน การพัฒนาคนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันคือการฝึกฝนอบรมจิตใจด้วยการนำหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาใช้ในการพัฒนา เพราะพระพุทธศาสนาสอนให้พัฒนาตนเองเป็นเบื้องต้นแล้วจึงพัฒนาผู้อื่นตลอดจนมีความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (Mansumittrchai, 2017)

การจัดการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคลเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุด โดยเน้นสาระสำคัญ 2 ประการ คือการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเอาสิ่งที่เรียนไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคลที่พึงมีและเป็นที่พึงปรารถนา ทั้งนี้การจัดการศึกษาต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 มาตรา 22 ที่กล่าวว่าการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งมาตรา 24 กล่าวว่ากระบวนการจัดการศึกษาต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียนฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนอย่างหลากหลายวิธีการ (Government Gazette, (1999) การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นความคาดหวังของสังคมที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาเป็นคนเก่งมีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเป็นไทยสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ทำประโยชน์ให้แก่ตนสังคมและประเทศชาติ และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีความสุข มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรักต่อทุกสรรพสิ่งและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียงตามอัตภาพของตน อันเป็นคุณลักษณะที่ดีที่พึงประสงค์ของสังคม (Commission of National Education, 2000) มีกระบวนการคบหากัลยาณมิตร การพึงธรรมจากจากนั้นจึงพัฒนาด้านภายในด้วยการคิดวิเคราะห์และตรวจสอบด้วยตนเองอย่างเป็นกระบวนการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นสัมมาทิฐิ (Manvichien, 2017)

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ มีบทบาทในการให้การศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาการชั้นสูงที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัย ให้การบริการทางวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยในด้านการผลิตบัณฑิตตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนานิสิตทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพราะเชื่อว่านิสิตเป็นปัจจัยสำคัญในการชักนำให้เกิดความเจริญยั่งยืนนาน วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีจึงได้กำหนดเป็นเป้าหมายชัดเจนที่จะผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ (นวลักษณ์บัณฑิต) ประกอบด้วย 1) มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส 2) รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม 3) มีศรัทธา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา 4) มีความสามารถในการแก้ปัญหา 5) มีความใฝ่รู้ ใฝ่คิด 6) มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม 7) มีโลกทัศน์กว้างไกล 8) ความเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา 9) มีความมุ่งมั่นพัฒนานตนให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม (Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College, 2015)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี ตามกรอบนวลักษณ์บัณฑิต โดยนำหลักไตรสิกขามายูบรวมการ เกิดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี เพื่อเป็นกระบวนการพัฒนาความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ โดยการพัฒนาตนทั้ง 3 ด้านอย่างเป็นองค์รวม การศึกษา การปฏิบัติและการอบรมความประพฤติให้บริสุทธิ์ (Thai Tipitaka 20/91/320) ได้แก่ ศีล คือ การประพฤติทางกายและวาจาที่ดีงาม ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนรวมทั้งเป็นไปเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ได้แก่ ความประพฤติทางกายและวาจาที่เกื้อกูลต่อตนเองและสังคม การใช้สอยบริโภควัตถุด้วยปัญญา การประกอบอาชีพสุจริต และการจัดวางกฎระเบียบเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสุขในสังคม สมာธิคือ การบังคับจิตใจของตนเองให้อยู่ในสภาพที่เป็นประโยชน์และพร้อมทำงาน ได้แก่ ด้านคุณธรรม ด้านความสามารถของจิต และด้านความสุข ปัญญา คือ การฝึกฝนอบรมให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง ได้แก่ ความเชื่อที่มีเหตุผล การรู้จักคิด พิจารณาตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ การนำความรู้มาใช้เพื่อแก้ปัญหา ความเห็นที่ถูกต้องตามความเป็นจริง (Phra Dhammapidok P.A.Payutto, 2003; Buddhadasa Bhikkhu, 2005) อันจะเป็นข้อมูลประกอบและเป็นแนวทางแก่หน่วยงานด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ ในการกำหนดนโยบายและการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมพันธกิจวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยตามกรอบนวัตลักษณ์บัณฑิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบนวัตลักษณ์บัณฑิตโดยใช้หลักไตรสิกขา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยส่วนแรกจะทำการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ส่วนที่สองจะศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. แหล่งข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี วัดไร่ขิง พระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม จำนวน 205 รูป/คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 136 รูป/คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

ผู้ให้ข้อมูลในการหาข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบนวัตลักษณ์บัณฑิตโดยใช้หลักไตรสิกขา ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ จำนวน 6 รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สร้างโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย จากนั้นนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (IOC) (Prasitratasin, 1995) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.984 นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นกับกลุ่มประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 รูป/คน โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1971; Cite in Silpajaru, 2000) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.976 โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบแนวคิดบัณฑิต ซึ่งเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบ Likert Five Rating Scale

ตอนที่ 3 ระดับการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามหลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบ Likert Five Rating Scale

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ซึ่งจะเป็นคำถาม ปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง ชนิดปลายเปิด (Structure In-depth Interview) จำนวน 1 ฉบับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี เพื่อขอความร่วมมือไปยังนิสิต หลังจากนั้นจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดไร่ขิง พระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม จำนวน 136 รูป/ และดำเนินการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใดผู้วิจัยก็จะไม่ทำการบันทึกเสียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบ นวลักษณ์บัณฑิต

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของ
วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบนวลักษณ์บัณฑิตโดยภาพรวม

การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์ พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบนวลักษณ์บัณฑิต	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	
มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส	3.68	0.83	มาก
รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม	3.67	0.86	มาก
มีศรัทธา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา	3.71	0.91	มาก
มีความสามารถในการแก้ปัญหา	3.70	0.84	มาก
มีความใฝ่รู้ ใฝ่คิด	3.73	0.81	มาก
มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม	3.85	0.83	มาก
มีโลกทัศน์กว้างไกล	3.84	0.81	มาก
มีความเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา	3.77	0.79	มาก
มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนให้เทียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม	3.83	0.80	มาก
รวม	3.75	0.83	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตาม
กรอบ นวลักษณ์บัณฑิต ทั้ง 9 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 0.83$) เมื่อพิจารณาราย
ละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านมีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$,
 $SD = 0.83$) และด้านรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$,
 $SD = 0.86$)

2. แนวคิดทางการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามหลักไตรสิกขา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามหลักไตรสิกขา โดยภาพรวม

การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์ พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบนวัตรลักษณ์บัณฑิต	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	
ด้านศีล	3.79	0.87	มาก
ด้านสมาธิ	3.81	0.83	มาก
ด้านปัญญา	3.82	0.80	มาก
รวม	3.81	0.83	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามหลักไตรสิกขา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, $SD = 0.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านปัญญามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.80$) รองลงมาคือ ด้านสมาธิอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, $SD = 0.83$) และด้านศีล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.87$)

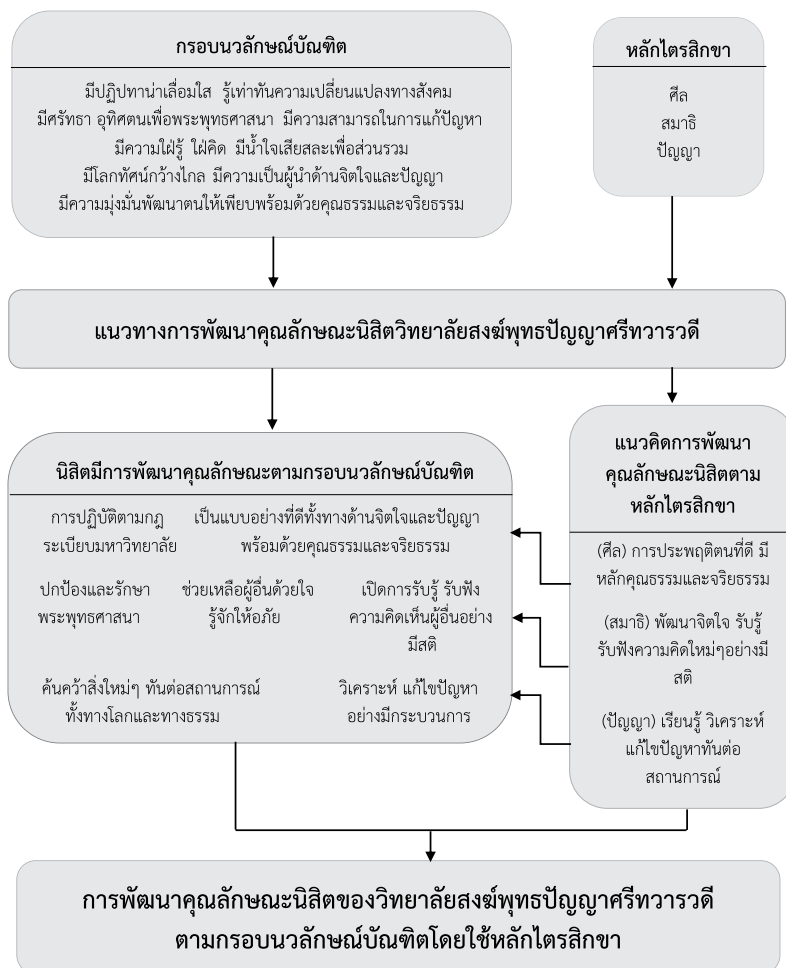
3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบนวัตรลักษณ์บัณฑิตโดยใช้หลักไตรสิกขา

การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบนวัตรลักษณ์บัณฑิตโดยใช้หลักไตรสิกขา เกิดจากวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีในฐานะที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบพุทธที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนานิสิตเพื่อให้เป็นนิสิตที่มีความสมบูรณ์แบบ ได้รับการพัฒนาทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีจิตใจที่เปี่ยมด้วยปัญญา จากหลักไตรสิกขาทั้ง 3 ประการ สามารถบูรณาการให้เกิดแนวทางการพัฒนานิสิตให้เป็นไปตามกรอบนวัตรลักษณ์บัณฑิตทั้ง 9 ด้าน ดังนี้

ด้านศีล คือ การพัฒนาความประพฤติทางกายและวาจาต่อสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางวัตถุและทางสังคม โดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน แบ่งเป็นองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความประพฤติทางกายและวาจาที่ดีงาม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรู้เท่าทัน และการใช้เทคโนโลยีเพื่อแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตน โดยแนวคิดด้านศีลนี้สามารถนำมาใช้พัฒนานิสิตตามกรอบนวัตรลักษณ์ทางการมีปฏิปทาน่าเลื่อมใส มีความเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา และมีความมุ่งมั่นพัฒนาตนให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม

ด้านสมาธิ คือ การพัฒนาลักษณะของจิตใจให้มีคุณธรรม มีความตั้งมั่นในจิตใจ สามารถควบคุมจิตใจของตนเองให้อยู่ในสภาพที่พร้อมเรียน มีความเพียรในการทำสิ่งที่ตั้งมั่น เป็นประโยชน์และจิตใจที่เบิกบาน แจ่มใส มีความสุขต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยแนวคิดด้านสมาธินี้สามารถนำมาใช้พัฒนานิสิตตามกรอบนวัตลักษณ์ทางการมีศรัทธา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม และรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ด้านปัญญา คือ การฝึกฝนอบรมให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต การรู้จักคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง มีความเชื่อที่มีเหตุผล รวมทั้งการนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาให้กับตนเองและสังคม โดยแนวคิดด้านปัญญานี้สามารถนำมาใช้พัฒนานิสิตตามกรอบนวัตลักษณ์ทางความสามารถในการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้ ใฝ่คิด และมีโลกทัศน์กว้างไกล ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบนวัตลักษณ์บัณฑิตโดยใช้หลักไตรสิกขา

จะเห็นได้ว่านิสิตได้มีการพัฒนาคุณลักษณะตามกรอบบวลักษณ์บัณฑิตโดยเป็นการพัฒนาจากแนวคิดตามหลักไตรสิกขา ส่งเสริมการประพฤติตนที่ดี มีหลักคุณธรรมและจริยธรรม ด้วยการเน้นให้นิสิตปฏิบัติตามกฎ ระเบียบมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีออกสู่สังคมทั้งทางด้านจิตใจและปัญญาพร้อมไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ส่งเสริมการพัฒนาทางจิตใจ รับรู้ รับฟังความคิดใหม่ๆอย่างมีสติปลูกจิตสำนึกให้ปกป้องและรักษาพระพุทธศาสนา ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยใจไม่หวังถึงผลตอบแทน รู้จักให้อภัย และส่งเสริมการเรียนรู้ วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาต่างๆ ศึกษาค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ เท้าทันต่อสถานการณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยการขับเคลื่อนการพัฒนาจากหลายส่วนงาน เช่น ผู้บริหารในการวางนโยบายการพัฒนา นิสิต หัวหน้าส่วนงานในการวางกิจกรรมในการส่งเสริมการพัฒนา นิสิต อาจารย์ผู้สอนในการดูแลให้นิสิตปฏิบัติตาม และจากนิสิตที่ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะนิสิตตามกรอบบวลักษณ์บัณฑิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี การพัฒนาคุณลักษณะนิสิตของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบบวลักษณ์บัณฑิต ทั้ง 9 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าด้านมีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เพราะว่า การศึกษาในวิทยาลัยสงฆ์ได้สนับสนุนให้นิสิตได้รับการอบรมในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีกระบวนการในพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ และ ปัญญา ตลอดจนกระบวนการขัดเกลาในด้านต่างๆ สอดคล้องกับการวิจัยของวิชฎาภา เมธีวรฉัตร (Metheeworachat, 2015) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคเหนือตอนล่าง 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคเหนือตอนล่าง 2 ด้านศีล ได้ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่องานที่การงานอย่างเต็มที่ มีการจัดอบรมถือศีลและปฏิบัติธรรมประจำปีการฝึกอบรมขั้นศีล คือ ฝึกกาย วาจา ชันสมาธิ คือ ฝึกจิตใจ ชันปัญญา คือฝึกองค์ความรู้ในการพัฒนา ด้านสมาธิ มีการส่งเสริมให้บุคลากรทำสมาธิให้จิตใจมีความสงบสุขก่อนปฏิบัติงานอยู่เสมอ ด้านปัญญา สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงาน โดยใช้หลักความเห็นชอบ และคิดชอบในการทำงาน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่กล่าวว่า “การที่นิสิตรู้จักให้อภัยไม่มีอคติต่อเพื่อนและสถาบันยินดีในการทำงานเพื่อส่วนรวมเสียสละทั้งกำลังกายกำลังทรัพย์กำลังสติปัญญา มีความเอื้อเฟื้อต่อกันไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาตนเองเป็นใหญ่ ค่อยอาศัยซึ่งกันและกัน รู้จักสามัคคี ให้ความช่วยเหลือกัน มีจิตอาสา อยู่แบบเหมือนครอบครัวเดียวกัน มีน้ำใจ เสียสละต่อกัน มีจิตใจเกื้อกูล รู้จักเสียสละแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น และมีจิตสำนึกสาธารณะ ไม่เห็นแก่ตัวและตระหนักในการเสียสละพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงว่าเป็นแค่หน้าที่ของตน” (Thong-un, 2016) “สามารถชักจูงผู้อื่นให้ปฏิบัติตามในสิ่งที่ดีงามที่ถูกต้องทั้งด้านอารมณ์และความคิด ใช้ปัญญาอย่างชาญ

ฉลาดและสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ได้อย่างถูกต้อง” (Phramaha Prakasit Sirimato, 2016)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามหลักไตรสิกขา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่ออภิปรายผลตามรายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีเป็นสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบพุทธจึงมีแนวทางในการพัฒนาตนเองควบคู่กับการเรียนรู้แบบวิถีพุทธ โดยยึดหลักธรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาใช้เป็นแนวปฏิบัติและรู้สำนึกในคุณงามความดีความประพฤติที่ถูกต้องดีงามตามหลักศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญรัชต์ บุญช่วย (Boonchaay, 2007) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษา กระบวนการสร้างภavana 4 โดยใช้หลักไตรสิกขา พบว่า ไตรสิกขาเป็นระบบการศึกษาที่เน้นการฝึกอบรมตนเองอย่างเป็นขั้นตอนและมีกระบวนการที่ประสานกันอย่างเป็นพื้นฐานให้แก่กันจนถึง ความพ้นทุกข์ โดยเริ่มจากการสำรวมระวัง กาย วาจา ใจ ไม่ให้ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของกิเลส และให้มีปกติไม่เบียดเบียนผู้อื่น ต่อเมื่อกาย วาจา ใจ สงบระงับจากอารมณ์ภายนอกแล้วจึงเป็นฐาน ในการฝึกอบรมจิตให้มีสติตั้งมั่น เกิดสมาธิไม่หวั่นไหวไปตามอำนาจของนิรวณ 5 จนจิตนิ่งสงบ เป็นกลาง อย่างมีสติอยู่ในสภาพควรแก่การทำงานแล้ว จึงสามารถใช้ปัญญาพิจารณาสภาวะธรรมที่ปรากฏขึ้น ในปัจจุบันขณะจนรู้ทันสภาวะไตรลักษณ์ของสิ่งทั้งหลายทั้งภายในและภายนอกตามความเป็นจริง และรู้แจ้งในอริยสัจ 4 ทำให้สามารถละกิเลสที่เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ได้โดยสิ้นเชิง ทั้งใช้ปัญญากำกับการตัดสินใจเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล เกิดการกระทำที่สร้างสรรค์และอำนวยความสะดวกต่อตนเอง ทั้งตระหนักถึงการประสานงานเพื่อช่วยกันสร้างสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมทางการศึกษา เพื่อเป็นผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ได้แก่ เรียนรู้จากการลงมือทำ และเรียนรู้จากสื่อหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีสุขภาพที่แข็งแรง มีความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ (Bundasak et al., 2016; Sotat, 2016)

ผลจากการฝึกฝนอบรมให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต การรู้จักคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง มีความเชื่อที่มีเหตุผล รวมทั้งการนำความรู้มาใช้เพื่อแก้ปัญหาให้กับตนเองและสังคม สามารถนำมาใช้พัฒนานิสิตตามกรอบนวัตรลักษณ์ทางความสามารถในการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้ ใฝ่คิด และมีโลกทัศน์กว้างไกล

สรุป

การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดีตามกรอบบวรลักษณ์บัณฑิต โดยใช้หลักไตรสิกขา ด้วยการเน้นให้นิสิตปฏิบัติตามกฎ ระเบียบมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีออกสู่สังคมทั้งทางด้านจิตใจและปัญญา พร้อมไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ส่งเสริมการพัฒนาทางจิตใจ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยใจไม่หวังถึงผลตอบแทน รู้จักให้อภัย และส่งเสริมการเรียนรู้ วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาต่างๆ ศึกษาค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ เท้าทันต่อสถานการณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยการขับเคลื่อนการพัฒนาจากหลายส่วนงาน เช่น ผู้บริหารในการวางนโยบายการพัฒนานิสิต หัวหน้าส่วนงานในการวางกิจกรรมในการส่งเสริมการพัฒนานิสิต อาจารย์ผู้สอนในการดูแลให้นิสิตปฏิบัติตาม และจากนิสิตที่ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณาจารย์และนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนทางการพัฒนานิสิต มั่นปรีชปฏิบัติภารกิจกัน หมั่นฝึกจิตตภาวนาให้มากขึ้น ให้นิสิตได้ใช้สติในการเรียนให้มาก ใช้ความรู้ให้เกิดทักษะและประสบการณ์ ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเองตามหลักพุทธธรรม
2. สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาอาจารย์ในการเป็นผู้นำ โดยจัดกิจกรรมที่มีการปลูกฝังบวรลักษณ์ในโครงการต่างๆ และบูรณาการเข้ากับทุกสาขาวิชา ซึ่งตัวอย่างกิจกรรมที่ได้เสนอไว้ในงานวิจัยครั้งนี้มีหลายกิจกรรมโดยยึดแนวทางการพัฒนาคุณภาพทางอารมณ์ตามองค์ประกอบแต่ละด้าน แล้วอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นจะมีน้อยมากเพราะว่านิสิตไม่ได้มากมายนัก สามารถดูแลนิสิตได้ กลุ่มที่มีปัญหานั้นจะเป็นกลุ่มคนที่ทำงาน พอมาเรียนกับเราเวลาที่ต่างกับเราอย่างการจัดกิจกรรม บางที่เขาก่อนมากันไม่ได้เพราะต้องทำงาน แต่พวกเขาจะต้องทำหนังสือมาขออนุญาตอย่างถูกต้องเพื่อขอลาว่ามาร่วมกิจกรรมไม่ได้ นี่คือปัญหาเล็กๆน้อยๆที่เกิดขึ้น
3. สถานศึกษาควรมีการกำกับ ติดตาม รายงานผลการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนานิสิต
2. ควรทำการศึกษาวิจัยโดยรูปแบบพุทธบูรณาการเครือข่ายพหุภาคีในการพัฒนานิสิต
3. ควรทำการศึกษาถึงแนวทางในการบูรณาการกิจกรรมกับการพัฒนานิสิต

References

- Boonchaay, P. (2007). *A Study of the Process of Constructive Four Aspects of Self-Development (Bhavana 4) Through the Threefold Training (Trisikkha)*. Ph.D. Thesis Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Buddhadasa Bhikkhu. (2005). *Human Guidebook (Full Story)*. (4th ed.). Bangkok: Sukkhapapjai.
- Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College. (2015). *College Annul Report*. Nakhon Pathom: Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College.
- Bundasak, T. et al. (2016). Being Learners in 21st Century: Teacher and Nursing Students' Perspectives. *Journal of MCU Peace studies*, 4 (2), 175-189.
- Charu art [citation needed]. Research and statistical data analysis with SPSS. 10. Edition (Bangkok: business r & DC-2552).
- Commission of National Education. (2000). *Reform of learning the most important participant*. Bangkok: Commission of National Education
- Government Gazette. (1999). *The National Education Act B.E. 2542*. Vol. 116/74, August 19.
- Government Gazette. (2009). *Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd*. Vol. 126 special books 125 E, August 1.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Mansumittrchai, P. (2017). A Model of Nonviolent Communication through Buddhist Psychology. *Journal of MCU Peace studies*, 5 (2), 76-90.
- Manvichien, C. (2017). The Wisdom Development Process from the Pilgrimage at the Four Main Buddhist Pilgrimage Places. *Journal of MCU Peace studies*, 5 (2), 286-298
- Metheeworachat, W. (2015). Human Resource Development Model in Line Buddhism of Rajabhat Universities in Lower North of the Second Area. *Journal of MCU Social Science Review*, 4 (1), 190-204.
- Phra Dhammapidok (P.A.Payutto). (2003). *Dictionary of Buddhism*. Bangkok: MCU Press.
- Phramaha Prakasit Sirimato. (2016). Director of Academic, *Interview*, March 14.
- Prasitrattasin, S. (1995). *Research Methodology in Social Sciences*. Bangkok: NIDA.

- Silpajaru, T. (2009). *Research and Statistical Data Analysis with SPSS*. (10th ed.). Bangkok: Business R & D.
- Sotat, S. (2016). The Causal Factors of Learning in A Happy Way according To the Basis for Success (Iddhipada 4) of The University Students of Bachelor of Arts Programme in Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Journal of MCU Peace studies*, 4 (1), 56-72.
- Thong-oon, P. (2016). Vice-Director, *Interview*, March 6.